

POSTANOWIENIE

29 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Komendanta Głównego Żandarmerii
Wojskowej
przeciwko P.Ł., M.W. i E.Ż.
o ochronę dóbr osobistych,
na skutek skargi kasacyjnej Skarbu Państwa - Komendanta Głównego Żandarmerii
Wojskowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 21 grudnia 2022 r., VI ACa 416/22,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego powoda,
pozostawiając ich rozliczenia referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej przeciwko P.Ł., M.W. i E.Ż. o ochronę dóbr osobistych oddalił powództwo i zasądził od Skarbu Państwa - Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej na rzecz każdego z pozwanych kwotę 6 497 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelacja powoda wniesiona od wyżej wymienionego wyroku Sądu

Okręgowego w Warszawie została oddalona wyrokiem z 21 grudnia 2022 r. Sądu Apelacyjnego w Warszawie (pkt 1), który orzeczeniem tym kosztami postępowania apelacyjnego obciążył w całości stronę powodową, pozostawiając referendarzowi sądowemu szczegółowe wyliczenie tych kosztów (pkt 2).

Powód reprezentowany przez adwokata A.W. w dniu 13 kwietnia 2023 r. wniósł skargę kasacyjną zaskarżając w całości wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 21 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (obecnie: tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 1192, dalej – „uPG”), która uchyliła ustawę z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. z 2016 r., poz. 1313 ze zm.). Zgodnie z art. 122 ust.1 pkt 1 uPG z dniem 1 stycznia 2017 r. Prokuratoria Generalna RP przejęła zadania Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. W zakresie zastępstwa Skarbu Państwa Prokuratoria Generalna RP zachowała wszystkie te kompetencje, które przed dniem 1 stycznia 2017 r. przysługiwały Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Nowa ustawa zmieniła dotychczasowe zasady reprezentacji Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 uPG do zadań Prokuraturii Generalnej RP należy m.in. wyłączne zastępstwo Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym. Zważywszy na brzmienie art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 w zw. z art. 7 oraz art. 8 ust. 1, 5 i 6 uPG reprezentacja Skarbu Państwa przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym różni się zasadniczo. Mianowicie w przypadku postępowań przed sądami powszechnymi obowiązkowe zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuratorę Generalną RP ogranicza się do spraw wymienionych w art. 7 ust. 2 uPG, przy czym Prokuratoria Generalna RP może przejąć zastępstwo w każdej sprawie, jeśli uznana, że wymaga tego ochrona ważnych praw lub interesów Skarbu Państwa. Przejęcie zastępstwa może nastąpić w każdym stadium sprawy (art. 7 ust. 5 uPG).

Przepisy uPG zachowały także przewidzianą w poprzednio obowiązującej ustawie o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa możliwość przekazania

wykonywania zastępstwa podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 1 uPG, Prokuratoria Generalna może, z urzędu lub na wniosek, przekazać wykonywanie zastępstwa podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa, jeżeli ze względu na charakter sprawy zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną nie jest konieczne. W takim przypadku, jak stanowi art. 8 ust. 2 tej ustawy, Prokuratoria Generalna zawiadamia podmiot reprezentujący Skarb Państwa o stanowisku w przedmiocie przekazania wykonywania zastępstwa w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku. Stanowisko w przedmiocie przekazania albo odmowy przekazania sprawy jest wiążące. W myśl art. 8 ust. 3 uPG, przekazanie wykonywania zastępstwa może nastąpić w każdym stadium postępowania. Przekazanie, o którym mowa, może nastąpić jeszcze przed wszczęciem postępowania. Według art. 8 ust. 4, jeżeli przekazanie wykonywania zastępstwa nastąpiło przed wszczęciem postępowania, podmiot reprezentujący Skarb Państwa zawiadamia sąd o przejęciu zastępstwa wraz z pismem wszczynającym postępowanie. Do zawiadomienia sądu o przejęciu zastępstwa załącza się jego odpisy dla stron lub uczestników postępowania. Jeżeli natomiast przekazanie wykonywania zastępstwa nastąpiło po wszczęciu postępowania, Prokuratoria Generalna zawiadamia sąd o przekazaniu zastępstwa podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa. Do zawiadomienia sądu o przekazaniu zastępstwa Prokuratoria Generalna załącza jego odpisy dla stron lub uczestników postępowania. Do czasu zawiadomienia sądu o przekazaniu sprawy zastępstwo w sprawie wykonuje Prokuratoria Generalna (art. 8 ust. 5 uPG.). Jak natomiast wprost stanowi art. 8 ust. 6 uPG, w przypadku przekazania podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa wykonywania zastępstwa, zastępstwo przed Sądem Najwyższym wykonuje Prokuratoria Generalna RP.

Ze względu na przedmiot niniejszej sprawy (ochrona dóbr osobistych) nie było i nie jest obowiązkowe zastępstwo powoda przez Prokuratorię Generalną RP w postępowaniu przed Sądami obu instancji (pełnomocnictwa k. 29-30), co zostało potwierdzone w piśmie z 22 marca 2018 r. skierowanym z Prokuraturii Generalnej RP do Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej (k. 31-32). W piśmie tym Prokuratoria Generalna przekazała Komendantowi Głównemu Żandarmerii Wojskowej wykonywanie zastępstwa Skarbu Państwa w sprawie o ochronę dóbr

osobistych wskazując jednocześnie, że zastępstwo przed Sądem Najwyższym wykonuje Prokuratoria Generalna RP.

W razie konieczności, tak jak w tej sprawie, zastępstwa Skarbu Państwa jako strony postępowania przed Sądem Najwyższym, zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 6 uPG nie dopuszcza się w tej materii jakichkolwiek wyjątków, w tym ze względu na przedmiot postępowania przed Sądem Najwyższym, tak jak to miało miejsce na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy z 8 lipca 2005 r. o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, po nowelizacji ustawą z 19 marca 2009 r. (Dz. U. Nr 79, poz. 660) art. 1 pkt 2 lit. a tiret pierwszy oraz pkt 6.

Jednakże Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej działając w imieniu Skarbu Państwa udzielił w dniu 19 kwietnia 2023 r. pełnomocnictwa procesowego adwokatowi A.W. (k. 1526) do złożenia skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, sygn. akt VI ACa 416/22 oraz do reprezentowania Skarbu Państwa – Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej przed Sądem Najwyższym. Pełnomocnictwo obejmowało umocowanie w szczególności do: sporządzenia i złożenia skargi kasacyjnej (pkt 1); reprezentacji mocodawcy przed Sądem Najwyższym (pkt 2); podejmowania wszystkich czynności procesowych (pkt 3); udzielania, w razie potrzeby, dalszego pełnomocnictwa adwokatowi lub radcy prawnemu (pkt 4) oraz odbioru należności i kosztów związanych z postępowaniem sądowym zasądzonych przez sąd (pkt 5).

Podobnie jak pod rządami ustawy z 8 lipca 2005 r., także w aktualnym stanie prawnym utrzymany został jednak podział obligatoryjnego zastępstwa wykonywanego przez Prokuratorię Generalną RP na wyłączne (przed Sądem Najwyższym) i obowiązkowe (przed sądami powszechnymi i polubownymi). Uwzględniając powyższe skarga kasacyjna została wniesiona w imieniu Skarbu Państwa przez profesjonalnego pełnomocnika umocowanego wprost przez organ *statio fisci* Skarbu Państwa, który nie jest podmiotem uprawnionym do dokonania tej czynności procesowej. Z tej przyczyny skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. jako niedopuszczalna (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 października 2019 r.,

III CZ 33/19, niepubl. oraz z 23 czerwca 2022 r., III CZ 208/22, niepubl.). Zgodnie z wynikiem postępowania kosztami postępowania kasacyjnego obciążono powoda, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu (art. 98 § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c.).

Dariusz Dończyk

[SOP]

[r.g.]